LAUSUNTO

20.8.2026

VN/23808/2026

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta

Vastaanottaja: valtioneuvoston kanslia

Aihe: Lausuntopyyntö työryhmäraportista: EU:n monivuotisen rahoituskehyksen 2028–2034 kumppanuussuunnitelman hallintorakenteen valmistelu

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/7088/2026-VNK-7

Näkemykset kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman valmistelusta (esim. aikataulu, menettelyt, kumppanuuslähestymistapa, säädösvalmistelu, suunnitelman rakenne)

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta (Tane) kiittää mahdollisuudesta lausua EU:n monivuotisen rahoituskehyksen 2028–2034 kumppanuussuunnitelman hallintorakenteen valmistelua koskevasta työryhmäraportista. Tane edistää sukupuolten tasa-arvoa yhteiskunnassa, joten lausunto keskittyy sukupuolten tasa-arvoon liittyviin näkökulmiin.

Valmisteilla oleva kansallinen ja alueellinen kumppanuussuunnitelma on merkittävä rakenteellinen uudistus EU-rahoituksen kohdentamisen ja käytön näkökulmasta. Sukupuolten tasa-arvo on Euroopan unionin perusarvo ja myös keskeinen periaate NRPP-

p. 0295 16001, tane.stm@gov.fi
www.tane.fi

asetusehdotuksessa. Kansallinen ja alueellinen kumppanuussuunnitelma kattaisi laajasti yhteiskunnan eri osa-alueita, mukaan lukien sukupuolten tasa-arvon.

Hallitus on sitoutunut edistämään sukupuolten tasa-arvoa EU:ssa pitkäjänteisesti, ja jatkamaan Suomen pitkän aikavälin ihmisoikeuspoliittista linjaa sukupuolten tasa-arvon, ml. seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien (SRHR), ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä koskevien asioiden edistämiseksi. NRPP-asetuksen valmistelussa Suomi on muun muassa tukenut komission rahoituskehysehdotuksen lähtökohtaa edistää sukupuolten tasa-arvoa (E 73/2025 vp) ja pitänyt tärkeänä tuloksellisuusasetuksen horisontaalista sukupuolten tasa-arvoa koskevaa periaatetta ja sen soveltamista kumppanuusrahaston täytäntöönpanossa (U53/2025 vp).

Tane kiinnittää huomiota siihen, että valmistelevan työryhmän muodostivat maa- ja metsätalousministeriön, sisäministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, valtioneuvoston kanslian, valtiovarainministeriön ja ympäristöministeriön asiantuntijat. Työryhmässä eivät olleet edustettuina sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen kannalta keskeiset ministeriöt tai muut viranomaiset. Esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriö vastaa sosiaali- ja terveyspolitiikan lisäksi hallituksen tasa-arvopolitiikan valmistelusta ja kehittämisestä, sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisesta valtionhallinnossa sekä EU:n tasa-arvojuridiikan ja -politiikan tehtävistä.

Tane kiittää työryhmää siitä, että loppuraportissa on asetusehdotuksen mukaisesti tunnistettu sukupuolten tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä edistävien toimijoiden sekä kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden ja kansalaisjärjestöjen kumppanuus (luku 3.2). Tane korostaa kuitenkin, että tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasiantuntemus tulee varmistaa jo kansallisessa valmisteluvaiheessa, jotta asetusten vaatimukset sekä Suomen omat tavoitteet ja velvollisuudet sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi voidaan täyttää.

Tane pitääkin myönteisenä sitä, että sosiaali- ja terveysministeriö ja oikeusministeriö ovat edustettuina 26.6.2026 asetetussa EU:n monivuotisen rahoituskehyksen 2028–2034 kumppanuussuunnitelman valmisteluryhmässä. Lisäksi Tane korostaa, että ohjelmaehdotuksen sukupuolivaikutukset on arvioitava riittävän varhaisessa vaiheessa ennen sen lopullista hyväksymistä, jotta arvioinnin tulokset voidaan ottaa täysimääräisesti huomioon valmistelussa.

Kumppanuusrahaston tavoitteiden huomiointi ja painottaminen kumppanuussuunnitelman valmistelussa

Tasa-arvolain mukaan viranomaisten tulee kaikessa toiminnassaan edistää sukupuolten tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Laki velvoittaa luomaan ja vakiinnuttamaan

sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

Työryhmän loppuraportissa esitetään, että NRPP-rahoitusta tulisi kohdentaa erityisesti rajattuun määrään laajoja niin sanottuja kulmakivitoimia. Tane korostaa, että mahdollisia tulevia kulmakiviä, kuten turvallisuutta, demokratiaa ja kilpailukykyä, on tarkasteltava laaja-alaisesti huomioiden yhteiskunnan eriarvoistavat rakenteet sekä sukupuolittuneet ja risteävät erot. Tane on tällä toimikaudella nostanut esiin esimerkiksi kokonaisturvallisuuteen liittyviä tasa-arvokysymyksiä.

Työryhmä toteaa raportissaan, että Suomi pitää sukupuolten tasa-arvon periaatetta ja sen soveltamista kumppanuusrahaston toimeenpanossa tärkeänä. Kuten hallitus on tasa-arvo-ohjelmassaan 2024–2027 korostanut, edellyttää tehokas tasa-arvon edistäminen sekä erillistoimenpiteitä että sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista. Suomi on sitoutunut tukemaan sekä EU:n tasa-arvon erityistoimia että sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista unionin eri politiikka-alueilla.

Tane kiinnittää huomiota siihen, että sukupuolten tasa-arvo ja sukupuolistuneen väkivallan vastainen työ mainitaan osana kumppanuusrahaston erityistavoitteita Eurooppa-neuvoston osittaisessa yleisnäkemyksessä NRPP-asetusehdotuksesta (16.6.2026; 10559/26). On myös syytä huomioida, että kumppanuussuunnitelmassa vähintään 14 % rahoituksesta tulee kohdentaa sosiaalisiin tavoitteisiin, johon tasa-arvo lukeutunee. Tuloksellisuusasetus sisältää myös jäsenvaltioiden neuvottelemia konkreettisia välineitä tasa-arvon valtavirtaistamiseksi.

Edellä esitetyt huomioiden Tane katsoo, että Suomen kumppanuusrahaston kansallisessa jatkovalmistelussa tulee edistää sukupuolten tasa-arvoa ns. kaksoisstrategian mukaisesti. Tasa-arvo tulisi huomioida sekä horisontaalisena, kaikkia kulmakivitoimia läpileikkaavana tavoitteena sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiseksi, että omana erityistavoitteenaan.

Pia Sundell
varapuheenjohtaja
Tasa-arvoasiain neuvottelukunta

Taina Riski
pääsihteeri
Tasa-arvoasiain neuvottelukunta